

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Guldplatshagen, Filipstads kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610210 Guldplatshagen
Mittpunktskoordinat:	1416675 - 6629306
Totalareal:	1,9 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekade enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Filipstads kommun: Båren 1:30
Ägandeförhållanden:	Bergvik Skog AB

Beskrivning av området

Guldplatshagen ligger i en östsluttning som vetter mot Lerviken i sjön Yngens nordspets. Området varierar kraftigt från fuktiga till friska partier men även till torrare partier. Fältskiktet utgörs av en kombination av ängsartad flora och mer skogstypisk vegetation. Trädskiktet är glest och består främst av relativt likåldrig björk men även inslag av asp och gran förekommer. En kort stenmur finns i anslutning till en gammal igenväxt åkerteg i reservatets nordöstra del. Stenmuren löper från stranden i västlig riktning.

Guldplatshagen utgjordes tidigare av löväng. Slätter pågick fram till 1935 – 1940. Därefter betades området fram till 1958. Från 1946 finns noteringar om området som då beskrivs som en löväng med barrträdsinblandning. 1958 utgjordes området av ett aspdominerat lövskogsbestånd. Under 1958-59 avverkades lövbeståndet varefter granplantering skedde. Områdets stolthet - guckuskon - skyddades av intresserad revirpersonal hos skogsbolaget genom att granplantering undveks på själva växtplatsen.

År 1977 blev området naturreservat med syfte att gynna en av länets få lokaler av guckusko samt områdets i övrigt frodiga och artrika vegetation. Traktens rika flora karaktäriseras av den näringsrika berggrunden med kalk- och grönstensförekomster. Bland förekommande växtarter märks framför allt orkidéerna guckusko, brudsporre, tvåblad och jungfru Marie nycklar. Vegetationen hade vid tiden före reservatsbildningen påverkats starkt av igenväxning. Målet med reservatet blev att återskapa öppen äng med lövträdsdungar. Det första som gjordes i

området var att successivt avverka de cirka 15-åriga granarna och röja slyuppslag. Därefter återinfördes årlig slåtter i nordvästra delen. Den nordvästra delen utgörs av ett kalkpåverkat fuktängsstråk med inslag av några torrare delar med kalkpåverkad och hävdberoende ängsvegetation. Det är i denna del som samtliga bestånd av guckusko återfinns. Andra hävdgynnade arter som finns är dvärglumner, darrgräs, hårstarr, jungfrulin, brudsporre och kattfot. En för landskapet sällsynt art som påträffas i fuktstråkets nedre del är trådfräken som sannolikt också är en hävdgynnad art.

Omgivningen kring Guldplatshagen utgörs av produktionsskog, främst av gran men även tall. I skogsterrängen skymtar dock odlingsrösen och stengärdesgårdar vilket påminner om tidigare slåtter och betesdrift. Tidigare var dessa skogsbeklädda arealer åker-, ängs- och hagmarker. Att skapa en attraktiv övergång från ängen till angränsande skog ingår i naturreservatets skötselplan.

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1902	Guckusko <i>Cypripedium calceolus</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Guldplatshagen är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för *guckusko* på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för arten i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål
Guckusko (1902)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Antal fertila individer av guckusko ska ej understiga 200 st. <p><i>Livsmiljö</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealen löväng ska inte understiga 1,9 hektar. - Igenväxningsvegetation ska inte förekomma. - Krontäckning av träd och buskar ska vara minst 25 %. Träd och buskskiktet ska bestå av lövträd.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att *guckuskon* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Mark med hög kalkhalt och god näringstillgång.
- Tillgång på rörligt markvatten.
- Halvöppen skogsmark eller ängsartade rikkärr.
- Måttlig störning som håller marken relativt solöppen utan att påverka fältskiktet i någon högre grad. Arten är känslig för betestramp.
- Förekomst av sandbin, vilka är pollinatörer för guckusko.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Potentiella hot mot Guckusko

- Avverkning som öppnar upp omgivningarna alltför drastiskt, även om inga direkta skador skett på guckuskobestånden så kan andra arter få konkurrensfördelar genom den frigjorda näringen och konkurrera ut guckuskon.
- Körskador i samband med avverkning och andra dränerande verksamheter kan lätt ge upphov till lokalt ändrad hydrologi som kan vara skadlig på guckuskobestånden.
- Utebliven eller felaktig skötsel, vilket leder till igenväxning och förbuskning och därmed missgynnar populationen av guckusko. Körskador i samband med bortförsl av hö.
- Tramp kring välbesökta guckuskolokaler kan kompaktera marken så att hydrologin förändras samt hindrar att arten sprids vegetativt, då artens jordstammar får svårt att tränga fram.
- Insamling och uppgrävning.
- Beskuggning och rotkonkurrens från omkringliggande barrskogsbestånd.
- Brist på pollinatörer/sandbin.

Bevarandeåtgärder – med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att arten *guckusko* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Guldplatshagen.

Gällande regelverk 2006

- Fridlysning av arten (1 c § Artskyddsförordningen (1998:179) samt NFS 1999:12).
- Förvaring av levande och döda exemplar av guckusko är förbjudet (Artskyddsförordningen 1998:179).
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Miljöstödersättning för bete kan fås för bete av arealer som uppfyller krav på ersättning från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar).
- Samrådspplikt gäller enligt 12 kap 6 § Miljöbalken för t ex skogsbruksåtgärder.
- Guldplatshagen är skyddat som naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.

Gällande beslut och skötselplanen för Guldplatshagens naturreservat bedöms på ett fullgott sätt uppfylla *guckuskons* krav på livsmiljö. Ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte som nödvändiga.

Bevarandestatus idag

1902 Guckusko

Nationellt

År 2000 var guckuskon känd från cirka 1100 lokaler i landet. Tyngdpunkten i artens svenska utbredning är kalkområdet i centrala Jämtland, nordöstra Uppland – södra Gästrikland och Norrbottenkusten. Inom huvuddelen av utbredningsområdet är situationen relativt god för arten eftersom skogsbruket oftast tar hänsyn till guckuskolokaler vid avverkningar. De sydliga populationerna är oftast små och kräver tät tillsyn och vård för att inte minska. Sverige har troligen huvuddelen av den europeiska populationen inom landet.

Guldplatshagen

Beståndet av guckusko vid Guldplatshagen är länets största. Den första kända dokumenteringen av guckuskobeståndet i Guldplatshagen skedde sommaren 1946, då 14 blommande individer noterades. Efter restaureringen (röjning av gran och återinförd slåtter) i samband med reservatsbildningen 1977 har beståndet av guckusko utvecklats positivt. Återkommande inventeringar inom reservatsförvaltningen visar dock att beståndet fluktuerar. Toppåret hittills är 1996 då 472 (339 blommande, 133 sterila) guckuskor inräknades. Vid inventeringen sommaren 2005 inräknades 198 exemplar (148 blommande, 50 sterila). Bevarandestatusen bedöms vara gynnsam.

Uppföljning av bevarandemålen

För att kunna bedöma *guckuskons* bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Ett nationellt projekt pågår där metoder och arbetsätt anpassade för övervakning av Natura 2000 arbetas fram, varefter bevarandeplanen kommer att uppdateras. Tillsviare ges här exempel och förslag på tänkbara uppföljningsmetoder och/eller parametrar.

- Fjärranalys för kontroll av bibehållen areal
- Fältkontroll av hävd och igenväxningsgrad
- Återkommande inventeringar av övriga rödlistade kärlväxter
- Floraväkteri. Antalet fertila och sterila guckuskor noteras varje år.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Växtplatser för guckusko

Referenser

ArtDatabanken. *Faktablad för rödlistade arter*. www.artdata.slu.se

Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur – en reseguide*. 3:e upplagan. Trio Tryck, Örebro.

Länsstyrelsen i Värmlands län. *Skötselplan för naturreservatet Guldplatshagen*, förslag 1993-06-11.

Länsstyrelsen i Värmlands län. *Skötselplan för naturreservatet Guldplatshagen*, fastställd 1977-04-18.

Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledning*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-03

Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.